ויקרא (המשך)

פרק א'

א. למבנה הפרשה.

מיין את קרבנות צע"ח שבפרקים א, ב, ד, ה, לסוגיהם ולמיניהם לפי טבלה כזו:

א קרבנות נדבה	ב קרבנות חובה
1. ..... א. ב.	1. וגומר
2.	

ב. א. וידבר ה' אליו לאמר

ב. דבר אל בני ישראל ואמרת

רד"ק בס' הסרשים שרש "דבר": יש הפרש בין דבור ואמירה. כי האמירה איננה בלי סמיכה אל אחר והדבור הוא מבלי סמיכה אל אחר כי הוא מורה על עיקר הדבור שהוא באדם, כמו שהאמר "אדם-חי מדבר" ולא תאמר "אדם-חי אומר". ואע"פ שאין הסמיכה כתובה לפעמים, הענין מובן כי האמר עם הסמיכה: כמו (בר' כז'ו) "אמרי נא אחותי את" כי בודאי ר"ל: אמרי לסואלים אותך. ולא יאמר לשון "דבור" על שאינו מדבר אפילו דרך משל, כמו שיאמר לשון ספור והגדה: (איוב י"ב) ועוף השמים ויגד לך ויספרו לך דגי הים.

ראב"ע התליים: יש ד"ה "אין אמר ואין דברים" ופעם "אמר" הם הדבורים שיש להם טעם שלם כאומר "ראובן חי", וזה יהיה רק מחובר דברים אחדים, ו"הדבור" הוא "ראובן" בלבד.

מלבי"ם: "הדבור" מציין המבטא לבד, בין שיהיה מדבר אל עצמו בין שידבר אל חברו, ובזה הוא כמו סוג שתחתיו כמה מינים, כי הדבור המיסאי הזה שיגיע אל חברו יהיה לפעמים "אמירה" או פעמים "הגדה" או "עניה" או "שאלה". לפעמים יהיה הדבור ארוך כדרך הדורש ברבים ופעמים יהיה מל' אחת יחידה, לא כן "אמירה" היא מיוחדת רק על מאמר שיש בו הבנה שיגיד לחברו.

ר' דוד הופמן: "וידבר לאמור" כמו (הושע י"ג ב) יוסיפו לחטא, (מלכים ב' י' ל') הישבה לעשות (בראשית ב' ג') ברא אלוקים לעשות.

1. הסבר לפי הנ"ל למה תקדם לשון "דבור" ללשון "אמירה" בפסוק "ולא יצויר כלל שיבוא פעל אמר לפני פעל אמירה"!
2. מה מובנו של "וידבר - לאמר" לפי ר' דוד הופמן.
3. כיצד יש להבין לפי זה, למה מצינו "וידבר ה'... לאמור" רק בדבור ה' אל משה ולא מצאנוהו בדבורו אל שאר הנביאים?

ג. שאלות ודיוקים ברש"י:

1. א. ד"ה ויקרא אל משה עד "לשון חבה"

להבנת דבריו ע' רמב"ן ד"ה אמר הכתוב בכאן חחל מן"ורבותינו אמרו כי לכל הדברות"עד "בכל התורה".

ר' יו' הילדנהיים הבנת המקרא: והמפרשים התקשו מאד במאמר הזה, לפי שאין בכתובים הזה שום זכר אמירה, וצווי, רק דבור ומנין לחז"ל לרבות אף אמירה וצוויים.

2. ב. ד"ה ויקרא אל משה

ר' יוה"ת הבנת המקרא: ההבדל בין "קרא אל" ובין "קרא ל.." כל קריאה בסמוך מלת אל" היא קריאת שם של הנקרא, אמנם קריאה לפלוני עם למ"ד הסמוך הוא לשון זמון והזמנה, ושם בין בעצמו בין בשולחן ואין במשמעותו כלל קריאת שם פלוני ואין במשמעותו לא אהבה ולא חיבה, ובגין אב לכל הפסוקים שנאמר בהם "קריאה אל" המפורש בשמואל א' ג' "ויקרא ה' אל שמואל ויאמר הנני".. ולא כתיב "ויקרא ה' אל שמואל ויאמר: שמואל ויאמר "הנני" ואין צרך בזה, לפי שהאמירה "שמואל" היא במשמעות "ויקרא אל".

במה מוכיח הפסוק ההוא על פשוקנו והלא בשניהם לא נאמר, מהו תכן הקריאה??

3. א. ד"ה ויקרא אל משה החל מן "אבל לנביאי אומות העולם

בעל צידה לדרך: ואם תאמר: הלא לעיל (שמות ג' י"ח) כתיב: ואמרת אליו ה' אלוקי העברים נקרא עלינו ופירוש רש"י לשון פקדה ופו', הרי לך שלשון זה שנאמר בבלע: מצינו גם כן בישראל? נשה לענות על קושיתו.

4. ב. ד"ה אדם כי יקריב מכם מניין לו שבקרבנות נדבה ידבר?

5. ג. ד"ה אדם. [illegible]

בלי יקר: נראה שדעת רש"י היא לפי שאין דרך העולם שילך ויגזל בחמה ויקריב אותה לגבה, ופי שפי יפור לעשות העברת כדי שיקשה בה מצות, כשאין לו חנאה מן העברה? אמנם זהו שעשה ויגזל אדם ממון הרבה וילך ויתן קצת מן אותו ממון הגזול לצדקה או לקרבן, שיהיה לו כפר על שאר הממון שגזל.

מהיכן למד בעל כלי יקר שזו דעת רש"י, מה בלשונו של רש"י מסייעו?

6. ב. הקריבו מה קשה לו?

ד. ב. רמב"ן גזרו כי יקריב מכם עד"והענין בעבור שיצוה"שפורנו ד"ה אדם כי יקריב מהם. מה ביניהם?